

za kubłarki a kubłarjow

2026 | 3

Rěči da w Slepom hišće něchtó serbsce?

Hdyž běch před pjeć lětami w septembru přěni raz jako wučer do Slepoho po puću, běch cyle nerwowny. Wjes a jeje wokolinu znajach, dokelž mějach na swojimaj wopytomaj dudakoweju festiwalow składnosć, so z tutej kónčinu našeje Łužicy zeznajomić. W septembru 2021 zahajichmy jako Rěčny centrum WITAJ w Slepom kursy za dorosćenych. Wobsahi kursow běchu wosebje za pedagogiski personal koncipowane. Započach w třoch kursach wučerki a wučerjow zakładneje šule Němsko-serbskeho šulskeho kompleksa Slepó, kubłarki z pěstowarnjow w Rownom a Brězowce a dalšich zajimcow wuwučować. Wědžach, zo je Slepó wosebity region. Zo pěstuja tam cyle wosebite serbske nałožki a zo nałožuje wosebje starša generacija jaknu rěč, kotraž zwjazuje hornjoserbsčinu z delnjoserbskej rěču: slepjanščinu. Džensa, pjeć lět po přěnim kursu, je ličba wobdźělnikow rozrostła. Z třomi kursami sym započal, mjeztym staram so w Slepom wo šěsć kursow. Šwarna ličba wuknjacych je hižo znajmjeńša jedne rěčne pruwowanje uspěšnje zložila. Někotři z nich samo dwě. Wučba wotměwa so w Němsko-serbskim šulskim kompleksu a Serbskim kulturnym centrumje srjedź wsy.

Kubłarki a kublarjo Slepjanskeho horta ze swojim wučerjom serbsčiny Marekom Krawcom w Mużakowskim parku

Dopołodnjo w horće

Najprjedy wjedže mój puć do zakładneje šule. Prěnjaj hodźinje slušatej mjenujcy sekretarce wyšeje šule, socialnemu džělačerjej kaž tež kubłarkam a kubłarjam horta Błudnički. Hižo při zachodže do moderneho twarjenja strowja wšelake plakaty w serbskej rěči. »Dobry dzeń« a »rjenje, zo sy tu« budža kedźbnosć wopytowarja a njedopušeja dwěle, zo ma serbsčina tu w šuli swoje krute městno. Našej hodźinje wotměwatej so srjedu wot 9 do 11 hodźin w kuchni horta. Tež tu je wšo dwurěčne wuhotowane: Němsko-serbske cedlki na kamorach přeradžeja, hdže kotre sudobjo namakaš, a tež serbske namoły kaž »Nastupće so prošu!« pomhaja kubłarjam a kubłarkam dwurěčny dzeń zmištrować.

»Serbsčinu we wsy bohužel hižo wšědnje njenaložujemy«, praji Christin Rismannowa, nawodnica horta. »Chcemy džěcom w horće znajmjeńša wěsty serbskorěčny rum skić. Tohodla je pola nas tež wšitko dwurěčne. Strowimy so serbsce a spytamy při jednorych krótkich sadach z džěćimi serbsčinu naložować. Nimo rěče leža nam wosebje naše tradicije na wutrobje. Tak pěstujemy naše Slepjanske serbske naložki: Walkujemy, wóskujemy jutrowne jejka a stajamy swójsku mejku w horće. Spěwamy serbske spěwy a rejujemy a smy samo hižo hromadže z Kati Strukowej, zamołwitej za serbske naležnosće wokrjesa Zhorjelc, naše Slepjanske kulki (neple) warili, zo bychmy je z twarohom a lanym wolijom jědli. Warjenje je so wězo serbsce wotměło.«

Serbske wědomje najebać falowaceho rěčneho ruma

Tuchwilu wuknje dwanaće kubłarkow a kubłarjow w dwěmaj kursomaj serbsce. Wobsahi kursa su wusměrjene na džěto w horće a tež na žadanja rěčneho certifikata. Njeje přeco jednore, wobdźělnikow motiwować. Slepjanski region je w našim serbskim swěće, kaž wěmy, wosebity region. Wupřestrěwa so mjez hornjoserbskim a delnjoserbskim rěčnym teritorijom. Tute wosebite geografiske položenje so we wěstych situacijach negatiwnje wuskutkuje. Wězo je jara wažne, Slepjansku wariantu serbsčiny hajić a ju zajimowanym přistupnić. Slepjanščina wuprudža ćoplotu domizny. Serbski rozhłos, kiž běži kóžde ranje přez šulske radio, wusyla hornjoserbsce a tež wučbne materialije su w hornjoserbskej rěči spisane. K tomu přińdže hišće delnjoserbsčina, dokelž tež Delnjoserbja wjele rjanych projektow w Slepjanskej kónčinje zwoprawdžeja. Mje tajka měšeńca přičahuje a tohodla so w Slepom tež jara derje čuju. Za wuknjacych pak je často jara naročne, so w tych wšelakich rěčnych wariantach orientować. Tohodla wuknjemy hornjoserbsčinu a nawuknjemy hdys a hdys jedne Slepjanske słowo, zo njebychu so wosebitosće tudyšeje serbsčiny zhubili. »Bóžemko« a »džěkujom se« stej so mjez tym w horće hižo zadomiłoj.

Dalša wěc, kotraž rubi wuknjacym druhdy motiwaciju, je fakt, zo njedźělaja – na rozdźěl k wyšej šuli – tuchwilu na zakładnej šuli a w horće maćernorěčni Serbja. Kursisća maja praktisce lědma móžnosć, nawuknjenu maćiznu nałožować. Tohodla sćelu jim zwonka šulskeje wučby přez whatsapp małe rěčne nadawki. W nowym semestrze budžemy so hišće přidatnje online zetkawać, zo bychmy sej rěč tež w bjesadze přiswojeli. We wučbje njemóžu rěčne kmanosće kaž słuchanje abo pisanje w samsnej měrje spěchować. Hodžina tydžensce je prosće překrótkka. Christin Rismannowa je mi ze swojim njepowalnym angažementom wulkotna pomocnica. Jej stej domizna a serbsčina jara wažnej: »Sym Serbowka. Serbsčina je rěč mojeje swójby. Moja wizija je, zo bych so wšitcy wobydlerjo našeje kónčiny z ,witaj' strowili. Sama njemóžu so bohužel hišće w kóždej situaciji serbsce zwuraznjeć, ale wuknu wobstajnje.« A to samo w dwěmaj kursomaj. A wěm, zo nałožuje Christin tež doma ze swojimaj synomaj serbsčinu. Hač ma najlubše serbske słowo? Wězo, a to samo tři: zelena nopawa a dyrdomdej.

Šulerjo Slepjanskeje zakładneje šule
su šulski dwór pomolowali

Čerstwy duch w Serbskim kulturnym centrumje

»Dyrdomdej« je tež najlubše słowo noweho nawody Serbskeho kulturneho centruma, kiž stara so wot januara wo tute srjedźišćo serbskosće w Slepom. Wón rěka Pascal Nowak a wobdźěla so tuchwilu na rěčnym projekće DOMOJ. Tež wón chce Serbski šulski kompleks w přichodze ze swojimi projekty podpěrować. Tak chodža džěči a młodostni hižo nětko kóždy nalěčo do centruma jejka wóskować. W zymskich měsacach, hdyž wopytuje mjenje zajimcow Slepjanske kulturnišćo, chce Pascal hišće dalše ideje wulahnýć. Něšto je mi hižo přeradził: Rěč a přiroda matej bórze prezentnišej być. A tež Slepjanska džěčaca drasta budže sylnišu rólu hrać. Móžemy wćipni być.

Nawoda Serbskeho kulturneho centruma Slepom Pascal Nowak z typiskej Slepjanskej jědzu – warjony twarožk

Na wuměnkju dale aktiwna

Po hodźinomaj w horće wočakuje mje bywša nawodnica zakładneje šule Petra Rübesejowa w Serbskim kulturnym centrumje, hdžež hromadže wobjedujemy. Nětko na wuměnkju wěnuje so yoga, ale tež serbsčina je jej stajnje wažna. Tohodla je swojej hobbyjej cyle jednorje zwjazala a chodži w Brězowce do pěstowarnje, zo by tam z džěćimi yoga serbsce zwučowała. W přichodnym wudaću časopisa Serbska šula zawjědže nas do tutoho zajimaweho swěta. Petrine najlubše słowo je »spokojnosť«. A zo je spokojom, wo tym sym wjace hač přeswědčeny.

Popołdno w šuli

Popołdno słuša wučerkam zakładneje a wyšeje šule, pěstowarkam Rownjanskeje pěstowarnje »Milenka« a zastupjerjam noweho rewitalizaciskeho projekta Sorblt!. Kurs wotměwa so znova w Němsko-serbskim šulskim kompleksu. Wobdžělnicy přرنjeho kursa – to su tři wučerki zakładneje šule, nawodnica pěstowarnje »Milenka«, zastupjer projekta Sorblt! a regionalna rěčnica Slepjanskeje župy Jakub Lorenc-Zalěski – wobknježa rěč hižo na wyšim niwowje. A někotři z nich maja samo hižo dwaj rěčnej certifikataj. To rěka, zo móžemy so we wučbje komplikowanišim temam wěnować. Je slyšeć, zo nałožuja serbšćinu wšědnje na džěle. Doma pak bohužel nic. To ma so změnić, je sej Emily Ješćyna předewzała. Wona pochadža ze serbskeje swójbje, kotraž ma swoje žiwjenske srjedzišćo na statoku w Rownom. Slepjanske »bóžemko« je jeje najlubše słowo. Młoda wučerka bě jedne z přرنich Witaj-džěči, tohodla je jej serbšćina hižo luba a znata. Wosebje sym to pytnyl, hdyž je Emily ze swojim slubjenym na dumpańcy hosći z někotrymi serbskimi sadami powitała. Džensa wuwučuje přرنi a štwórty lětnik w předmjeće serbšćina po koncepcje 2plus. A čini wšitko, zo by so rěč w kónčinje zdžeržala. Wězo, to je druhdy jara napinace. Wosebje młodži ludžo wobhladuja serbšćinu jako rěč stareje generacije.

Tohodla přerje sej Emily hišće wjace młodych ludži, kiž so tež za rěč zajimuju. Woni drje nałožki aktiwnje pěstuja, rěč pak mjez nimi wulki wuznam nima. Wěm so dopomnić, zo bě so młody kublar w horće w přرنich tydženjach našeho kursa jara džiwat, hdyž sym skupinje powědał, zo wšědnje serbsce rěču. »Cyły džěn???«, bě so mje zadžiwany woprašat. »Haj, cyły džěn. A mi so samo w serbšćinje džije.« Njezabudu jeho wulkej woči ...

Młoda nawodnica Rownjanskeje Witaj-pěstowarnje »Milenka« Dorit Stettinischo-wa, kotraž wobdžěla so tohorunja na kursu pokročonych, nałožuje serbšćinu zdžěla tež doma. Ze swojimaj synomaj, kotraž wobaj do Němsko-serbskeho šulskeho kompleksa chodžitaj, zwučuje husto serbske sady. Tež w tutym kursu pokročonych začuwam kóždy tydžěn, zo je wobdžělnikam cyle wědome, zo ma tu rěč swoje krute městno a zo by Slepjo bjez serbšćiny jenož hišće jedna z wjele wsow Němskeje było.

Rewitalizacija serbšćiny

Tomu zadžěwać, je nadawk noweho rewitalizaciskeho projekta z jadriwym mje-nom Sorblt!. Je to team štyrjoch młodych ludži, kotřiž maja mjez druhim projekty w zwisku ze serbskimi nałožkami organizować, wšelake towarstwa mjez sobu zwjazać a serbsku rěč wožiwić. Čěžki to nadawk, hladajo na to, zo wjetšina člonow teama z regiona njeje. Dyrbja so najprjedy z ludžimi zeznajomić, wužadanja nowych nadaw-kow zmištrować a scyła sej najprjedy raz serbšćinu přiswojić. Tohodla wuknu hižo lěto srjedu popołdnu w Serbskim kulturnym centrumje. Nowe słowa a sady su jim hižo na wubědžowanju w šiću regionalneje drasty wužitne byli.

A tež Phoenyks Guide – ščežka, na kotrejž zaběraja so zajimowani we wjeskach Slepjanskeje wosady na wjacorych stacijach ze zajimawostkami regiona, je wusahowace dźěło młodeho teama Sorblt! Dalše tajke projekty budu sćěhować. A z nimi budu so »Sorbltćenjo« nadźijomnje tež lěpje na serbsčinu koncentrować a ju bóle do swojich projektow zapřijeć.

Serbski kulturny centrum Slepoh

Wječor w Serbskim kulturnym centrumje

Srjedowniše podwječorne hodžiny maja pěstowarce z Brězowki, zajimča ze wsy, wědomostna sobudźělačerka Choćebuskeho Serbskeho instituta a zamołwita za serbske naležnosće Zhorjelskeho wokrjesa za serbsčinu rezerwowane. Po dołhim dźělowym dnju wuknjemy hišće raz z poľnej paru wšelake wokable a sady kaž tež spěwy za pěstowarsku potrebu. Rjenje je, zo dawatej pěstowarce nawuknjenu maćiznu dźěćom w pěstowarni »Baćonjace hnězdo« dale. Tam hraje serbsčina hižo podobnu rólu kaž w Rownjanskej pěstowarni »Milenka«. Rjenje by było, by-li so hišće wjace pěstowarkow – wosebje z Trjebina a Slepoh – na kursach wobdźělało. Tam mjenujcy nimaja tuchwilu serbske poskitki.

Za naležnosće, kotrež počahuja so na Serbow, zasadźuje so Kati Strukowa, kotraž je tohorunja wobdźělnica wječorneho kursa. Wona zwučuje samo druhdy ze swojimi kolegami w krajnoradnym zarjedźe w Zhorjelcu našu rěč. A wšitcy přihotujemy so na certifikatne pruwowanja, kiž wotměja so we februarje.

Wězo dźěla a dźělaše wjele wjace ludźi a towarstwow aktiwnje na serbskim polu w Slepjanskim regionje, kaž serbska fararka Jadwiga Malinkowa, bywša motiwatorka Juliana Kaulfürstowa, pilni dźělačerjo na Njepilic a Šusterec statoku w Rownom a Trjebinje, čłonojo Serbskeho folklorneho ansambla atd. A wězo budu so tež w přichodźe ludźo z regiona za našu rěč zajimować. Serbsčinu w Slepjanskej kónčinje rewitalizować pak budže dołhi, seklaty puć. Sam wšak njejsym z regiona a trjebach swój čas, sej dowěru mjez wuknjacymi zdobyć. Sym optimistiski a wjeselu so na přichod w serbskich wjeskach wokoło Slepoh.

Marek Krawc

Hanzo Šuster z Trjebina

Na titulnej stronje widźiće drjewjanu skulpturu Slepjanskeho wumělca Thomasa Schwarza, kotraž steji na Šusteroc dworje w Trjebinj. Zwěčnjeny je Hanzo Šuster (1910–1994), w Slepjanskim regionje za swój čas daloko znaty ludowy herc. Hižo wot małosće zajimowaše so za serbsku ludowu hudźbu a nawukny wot swojeho dźěda na dudach, to rěka na měchawje, hrać. Zhromadnje z Matejom Wobuzu – tutón hrajo na třitrunatych małych serbskich husličkach – wustupowaše hač do wosomdžesatych lět na kwasach, křčiznach, w procesionach, na wjesnych a domizniskich swjedenjach a na rejach. Na přnim dudakowym festivalu 1984 w Slepom mješe Hanzo Šuster swój posledni zjawny wustup.

Stary kładžity Šusteroc dom bu z wjesneho dźěla *Za Goru* wottwarjeny a na nowym »zelenym srjedžišću Trjebina« zaso natwarjany. Něhdyši bydleniski dom twori hromadže z małej pjekarnju, studnju a bróžnju – přenesena z druheje ležownosće – »Šusteroc dwór«, kotryž bu w lěće 2010 wotewrjeny. Domowinska skupina a Žónske towarstwo Trjebin dwór hladatej a w běhu lěta wšelake zarjadowanja organizujetej. Tež dźěćace a šulerske skupiny su tam rady witane.

přeprošenje →

7.10.2026 – »Na Šusteroc kachlowej ławce«

29.11.2026 – hodowne wiki z wopytom dźěćetka

kontakt →

mejla: domowina.trebendorf@gmail.com

Instagram: [@schusterhof.trebendorf](https://www.instagram.com/schusterhof.trebendorf)

Stary kładžity
Šusteroc dom
z pjekarnju

WITAJ

Rěčny centrum
Rěčny centrum
Sprachzentrum
Language Centre

LUTKI – 25. lětnik

cyłkowne zhotowjenje:

Domowina – Zwjazk Łužiskich
Serbow z. t., Rěčny centrum WITAJ

redaktorka:

Weronika Butendeichowa

Rěčny centrum WITAJ

Póstowe naměsto 2

02625 Budyšin

telefon: (0 35 91) 55 04 00

e-mail:

sekretariat@witaj.domowina.de

fota: Tomaš Šolta (titulna strona,
zadnja wobalka); Christin Rißman-
nowa (str. 2, 4); Jadwiga Brėzanowa
(str. 5); SKC Slepó (str. 7)